

Τα λουτρά κατά την Ελληνιστική και Ρωμαϊκή περίοδο στην Κύπρο

Παρασκευή Χριστοδούλου

Η παρούσα διατριβή πραγματεύεται τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, την τεχνολογία και τη λειτουργία των λουτρών της αρχαίας Κύπρου, που χρονολογούνται από την Ελληνιστική μέχρι και την Υστερο-Ρωμαϊκή περίοδο (4ος - 7ος αι. μ.Χ.). Πρωταρχικοί στόχοι της μελέτης είναι, αφενός, να καλύψει ένα σημαντικό κενό στην επιστημονική βιβλιογραφία όσον αφορά τα λουτρά της ελληνιστικής και ρωμαϊκής Κύπρου και, αφετέρου, να παρουσιάσει το ρόλο που αυτά διαδραμάτισαν στην καθημερινή ζωή των πολιτών. Η έρευνα αναπτύχθηκε κυρίως σε δύο άξονες: α) τη μελέτη και παρουσίαση των διαφόρων τύπων λουτρού, όπως αυτά εμφανίζονται και εξελίσσονται κατά την Ελληνιστική και Ρωμαϊκή περίοδο, με αναφορές στην ορολογία, το ιστορικό πλαίσιο, και σε αντιπροσωπευτικά παραδείγματα λουτρικών εγκαταστάσεων από διάφορες περιοχές της Μεσογείου, και β) την αναλυτική μελέτη των ελληνιστικών και ρωμαϊκών λουτρών που έχουν ανευρεθεί στην Κύπρο. Για σκοπούς καταγραφής και συγκριτικής μελέτης, πραγματοποιήθηκε αποδελτίωση ετήσιων αρχαιολογικών εκθέσεων, δημοσιευμένων ανασκαφικών πορισμάτων και επιγραφικών μαρτυριών. Η αναλυτική μελέτη αναφορών, που υπάρχουν στην αρχαία ελληνική και λατινική γραμματεία, συνέβαλε στην κατανόηση των κοινωνικών αντιλήψεων που σχετίζονται με τα λουτρά, και πως αυτές είχαν άμεσο αντίκτυπο στην παράλληλη εξέλιξη των λουτρών από τους Έλληνες και τους Ρωμαίους. Η έρευνα ολοκληρώθηκε με την επί τόπου μελέτη και αποτύπωση των αρχιτεκτονικών και τεχνολογικών στοιχείων που συνθέτουν τα κυπριακά λουτρά, καθώς και τη μελέτη και καταγραφή αδημοσίετου υλικού, που σχετίζεται με τις τεχνικές θέρμανσης των ρωμαϊκών λουτρών. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην αναλυτική περιγραφή της αρχιτεκτονικής, της διακόσμησης, των τεχνικών δόμησης, της θέρμανσης και υδροδότησης, που συναντούμε στα λουτρά της Κύπρου. Υπό εξέταση τέθηκαν, επίσης, οικοδομήματα που συνδέονται άμεσα με τα λουτρά και την υδροδότησή τους, όπως υδραγωγεία, νυμφαία (ή κρήνες) και δημόσια αποχωρητήρια. Επιπρόσθετα, για την ολοκληρωμένη μελέτη των ελληνιστικών και ρωμαϊκών λουτρών και την κατανόηση των κοινωνικο-οικονομικών και πολιτιστικών πλαισίων μέσα στα οποία λειτούργησαν, η παρούσα μελέτη πραγματεύεται θέματα δημόσιας και ιδιωτικής ιδιοκτησίας των λουτρών, κοινωνικού συμβολισμού και επιρροών από το «μεσογειακό περίγυρο». Απώτεροι στόχοι της παρούσας μελέτης είναι η ένταξη των ελληνιστικών και ρωμαϊκών λουτρών της Κύπρου στον ευρύτερο *orbis antiquus* και η οριοθέτηση των βάσεων για συνέχιση της έρευνας σε πολυ-επιστημονικό επίπεδο για την κατανόηση, την προστασία και την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς του νησιού.